

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dira Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.Redacció i Administració
General Barceló, 1.-2.
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissabte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Dietari de l'exida d'enguany a França i a altres nacions

Dia 26 d'abril

Església de Taur

M'aixec abans d'anar en-lloc, en-liestec feines que duia enrera i devers les set m'esquitx a dir missa a l'església parroquial de Taur, que es sa més aprop que guip demunt es pla des Bädeker. E-hi arrib, present es papers, me deixen dir missa, i després trob el Rt. Sr. Rector dins la sacristia, molt agradable, i li demán com estan de pronuncia des llatí: si encara el pronuncien a la francesa o a l'italiana, segons desitja el Papa.

Me diu el r. Rector que an es Seminari s'ensanya ja se pronuncia italiana i que es preveres joves, com e-hi estan adjovats, ja l'observen; pero que es granats, i sobre tot es veis, e-hi troben terroços ferm porque no hi saben girar sa llengua.

Hem parlat una mica des dialecte *Tolosà*, de sa variedat de llengua d'oc que ells tenen, i he pogut conèixer que es ben re-de-poc es cas que enfa sa gent que passa per il·lustrada. — Ahir devants'eglésia de St. Serni ja vaig aturar un capellà jove, i li vaig demanar des rencixement literari de sa llengua d'oci de si hi predicaven en tal llengua des poble, i me digué que hi ha aiximeteix sa societat de Jocs Florals, que se fan cada any p'és maig, pero que no se fa gaire més, i que dins Tolosa es ben poc parlada aqueixa llengua, o *patuès* que diuen ells, i que casi només la parla es poble baix; i me digué que en quant a predicar-hi només e-hi prediquen certs rectors de poblacions menudes per ensenyar sa Doctrina a s'al·lotxa que encara no saben es francès porque no son d'edat d'haver-o après a s'escola. Ja hu serà mala de alçar aqueixa llengua d'oc an es migdia de França! ¡Quina desgracia!

Com he hagudes donades gracies de sa missa, la m'he mirada una mica an aqueixa eglésia de Taur, i aixi meteix té sa seu importància. Es de una sola nau de cinc trasts. Es tres primers, com entram, no tenen capelles, els altres dos en tenen. No fa absida, sino que una pareta plana tanca es cap de l'església. Aqueixa pareta fa abaixa tres arcades que corresponen a una espècie de nau de través amb tres capelles absidals, sa des mig més estreta, totes tres bellament polilicromades, com e-hi està casi tota l'església. L'altar major s'alça sensa retaule, just amb so tabernacle de dalt, i més amunt, a sa pareta e-hi ha una pintura mural del martiri de St. Sadurní, a fatxada d'aquesta eglésia es tota de toes, i tan reforçada que sembla un castell, amb un portal en gradació, de sis arquivoltes. S'església es ogival, des segle XIV, i la feren an es punt aont es brau (*taur*) que St. Sadurní no volgué sacrificiar a Júpiter, l'arrosegà. Es una eglésia que infundeix devoció.

Volt llavò uns quants carrers, i pas per devall es *Capitol*, que es la *Casa de la Vila* o palau de s'Ajuntament. Es un edifici molt gran, a's mig de dues places, renovat modernament segons s'estil grec romà; resulta veraderament majestuós.

Segueix voltant carrers fins que

top a la Seu, que es una cosa sa més rara. Son dues esglésies, una a continuació de s'altra, però que no s'avenen, i es portal major tampoc no s'avé amb sa claraboia: està a un costat. Tot s'edifici es ogival. Es portal major es de sa tercera època d'aqueix estil, sensa gaire gràcia. Sa claraboia si que es preciosa, i més e-hu son encara es vidres, antics. Tot d'una que entrav p'és portal major, vos trobau dins s'església vella, d'una nau prou ample i baixa, sensa capelles, més que an es primer trast. Vé llavò s'església més moderna, decantada a un costat, de tres naus i de sis trasts. Sa nau major no peca d'alta, sino de baixa; en canvi son prou altes ses des costats, i ses capelles que s'hi obrin e hu son tant com elles, i totes de forma absidal, de tres caires, com ses de la Seu de Mallorca. E-hi ha nau absidal, que volta per de rrrera s'absida major, de cinc caires, an-e que corresponen cinc capelles absidals, amb tres finestralets cada una de vidrieres de colors antigues, ben apreciables. Ses capelles de ses naus només tenen ubert es finestral des fondo, amb vidres de colors antics, prou bons. A sa nau major s'obrin finestrals amb vidrieres grises, però ses de s'absida son de colors, antigues, precioses. L'altar major s'alça a l'absida amb un retaule barroc de rrrera, i el chor s'estén devant l'altar, ocupant tres trasts; es cadirat es notable. — Es defores de s'església vella deixea prou que desitjar; ara es de sa moderna estan molt ben deixits; les acabén de reparar. Una cosa ha notada que no l'havia vista mai: que sa teulada de sa nau major fa una voladina per tot lo redó.

Vista la Seu m'espitx an es Museu de Belles-Arts,

installat a un convent de Frares Agustins. Lo que era eglésia i una altra sala ben gran es pintura, casi tota moderna, que no mata ni espanya. Lo notable d'aqueix museu es sa part d'esculptura antiga, això es, grec-romana, de coses trobades devall terra, i llavò s'esculptura romànica i ogival: gárgoles, capitells, imatges de sants, baixos-releus, bases i columnetes. S'aplec de capitells romànics val un mon.

Amb això s'era fet tart, prop de les onze. Me'n vaig à la fonda, din, prene a la una i vint es tren ràpid de

LOURDES

i de d'allà, si mos agafau.

Sobre tot, a les quatre i tres quarts som estats a Lourdes. No recordava que fos tan enfora de Tolosa, quant e-hi anarem en pelegrinació l'any 1883, fa trenta anys, com qui non diu res. Jo en tenia vint i un a-les hores.

Havia mirat an es Bädeker an-e quina fonda me convendria anar, i n'havia triades dues per més assegurar: *Hôtel de Notre Dame de Lourdes*, i *Hôtel de la Chapelle*. Surt de s'estació, e-hi havia un remoli de cotxos i automòbils de fondes, demà es de *Hôtel de Notre Dame de Lourdes*, i s'acosta un garçon (fadri) i me convida a pujar an es seu automòbil, que duia per titol *Hôtel-Royal*, i m'ha dit que era es meteix *Hôtel* que jo demanava, llavò m'ha dit que eren diferents, pero des meteix propietari. S'*Hôtel-Royal* era més car; m'han duit an aquest amb excuses de que s'altre era tancat. Ja

he vist jo que tot se reduiria a fer-me

pagar es més car; pero com només se tractava d'un dia, no he erudit del cas moure questions. E-hi ha que anarlos ben alerta an aqueus *hostaliers* (*hostellers*) que xapen un cabei a l'aire.

Me duen au automòbil an aquell *hostal* més car, aont m'han tractat molt bé, això si; i ja li he hagut estret cap a veure lo que hi ha

que veure a Lourdes:

es santuari de la Mare de Deu, i sobre tot sa Cova.

¡Que ha mudat i que ha mudat Lourdes des que jo no hi era estat, de trenta anys ençà! ¡De quina manera s'es engrandit i embellit!

Es gènit no m'ha comportat d'aturar-me a mirar sa partida de coses noves que trobava a dreta i esquerra. No hi ha hagut altre remei que anar-me'n dret en candela a la Sta. Cova. Al punt e-hi som estat, i he destriada dins aquell coval sobirà sa figura blanquissima de la Mare de Deu, posada just allà ont Na Barnadeta deia que li sortia la Reina de cels i terra.

¡Quina impressió més fonda!

i celestial que se'n du un devant aquella cova uberta a tots es vents i a totes sos nacions de la terra, aont acudeixen a demanar favors i a donar gracies de beneficis rebuts unes sientes mil ànimes un any amb altre, de tots els endrets i recons del mon. Sa meteixa impressió que me va fer aqueixa santa Cova l'any 1883, sa meteixa m'ha fet avui. Sa vista del Papa i sa vista d'aquesta Cova es sa impressió més forta que jo he sentida mai de lo sobrenatural. Si, devant el Papa i devant la Mare de Deu de Lourdes un se sent abismat dins lo sobre natural, un se sent just devant ses portes del cel a punt de tocar-les amb sa mà, a punt de guaitar-hi. Un la sa veu devant a la Mare de Deu; li fa's efecte de que aquella figura blanquissima d'aquell coval sobirà no es cap figura feta de mans d'home, sinó la meteixa Mare de Deu que es devella da allà per sentir millor sos nostres pregaries i per omplir-sos de gracies i beneficis. Aquells centenars de ciris encesos que hi ha sempre de dia i de nit de cap d'any, tan si plou com si fa sol o si fa neu i per fort que es vent bramuli; aqueils centenars de ciris encesos, ofrenes des pelegrins que a tota hora hi arriben, son un símbol de sa fe que mou es cors cap a Lourdes de totes ses nacions, llengos i tribus de la terra.

Allà no hi veis

gent distreta ni hi sentiu altre rall més que ses oracions i pregaries que brollen de tots es cors. E-hi ha una estesa de bancs devant sa Cova, pero no hi seuen gaire es pelegrins, cauen en terra agenoials, besen aquell venerable trispol, i molts se posen braços en creu, i no son pocs es qui fan ses seues oracions amb un plors desfet. No sé quin temps m'hi ha estat oferirat es meus pobres homenatges a la Reina de cels i terra pregant per mi i per tots es meus parents, amics i benefactors.

Per poror veure encara l'església del Rosari, sa cripta i sa Basílica, me som aixecat d'aquell trispol, he fet sa passada per dins la Santa Cova, he begut un taçó de s'ago milagrosa, i me som despedit d'aquella figura veneranda, fins que l'he destriada gens.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Tamo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Amb quatre passes som estat devant

L'església del Rosari.

Encara hi he pogut entrar i recorrer-la, pero ja hi feia massa fosca per poder-me'n fer càrrec bé. Es una eglésia veneranda, imponent, devotissima. S'escolà ha fet senya de tancar, i tots es qui hi érem, hem hagut de buidar. Mos causa mala impressió an ets espanyols això que fan ets estrangers de tancar ses eglésies tan prest, quant encara fa sol.

Me'n puig per una de ses escales laterals que pugen

a sa cripta

i he trobades ubertes cripta i Basílica. Sa cripta ja no la recordava; l'he poguda recórrer tota, pero depressa depressa perque s'acostava s' hora de tancar. Puig després a sa Basílica, ehi entr, ja era mig-fosca, brillaven misteriosament ses vidrieres de color i se destriaven encara es centenars de banderes, duites aquí de totes ses parts del mon, i banderes, voltes, finestrals, parets, pilastres, altars, confessionaris i fins i tot es trispols semblava resar: *Santa Maria, Mare de Deu pregau per tots es qui mos posaren aquí, per tots es seus parents i benefactors i per tots es fills d'Adam que trepitgen terra*.

No sé quin temps m'hi seria passat escoltant aqueixa oració formidable, pero sa campaneta de s'escolà m'ha fet avinent que calia sortir perque havien de tancar.

Sur, tanquen i me trob

tres homes des poble

que conversaven devant sa cripta. M'hi acost, els escomet i qls-e demán en francès com pronunciaven ells en seu patuès, en sa llengua gascona que ells parlen, es nom d'aqueixa delitosa ciutat: *Lourdes*. Tot d'una no han entesa s'intenció de sa pregunta, i me contestaven que deien *Lurd* (1), com en francès, fins que un ha compresa sa meua intenció, i m'ha contestat que pronunciaven en sa seu llengua gascona: *Lurdos*, i ets altres dos han confessat lo meteix.

Ara bé; com es nom d'aqueixa ciutat s'es estès per tot lo mon, no tal com se diu a dita ciutat i dins tota la comarca, sino traduït en francès? Es que es pobles des mig-dia de França desprecien sa llengua nadiua, i estan enamorats des francès, i per això no han posat cap obstacle a que s'escampés per tot lo mon, amb so nom de la Mare de Deu, es nom de aqueixa ciutat traduït en francès, com permeten també que ses paraules de la Mare de Deu a Na Bernadeta: *Jo som l'Immaculada Concepció*, paraules que la Mare de Deu digué en gascó an aquella al lotona, que a-les-hores no sabia lletra ni es francès; permete aquella bona geut des mig-dia de França que els-e traduisen en francès als paraules per posar-les com a aorona de sa figurade la Mare de Deu: *Je suis l'Immaculée Conception*.

Si cap filisteu lletgeix això, se posarà fet un Nero i tairà claus veent que jo dic que la Mare de Deu no parlà a na Bernadeta en sa llengua

(1) Ja's sab que en francès sa derrera sil·laba, si no du accent, no se pronuncia, i ademés ou fa u perque sa u la fan servir es francesos per expressar un altre so, una altra u que s'acosta a i que tenen ells y tots es dialectes llengadocians y provençals.

oficial de França. Poc s'hi atura Deu ni la Mare de Deu amb això de ses llenges oficials. Si, en haver de parlar a una ànima, li parlen sa llengo que aquella ànima entén.

Això de que en tot lo oficial i solenne, just s'ha de parlar en sa llengua oficial, es propi de biduins i de caps-closos i de afectats de faió.

Amb això ja comensava a fer fosca, i lo que he fet jo es estat anar-me'n a s'hostal, he sopat i llavó a veure sa mula blanca, *alias a jeure*.

Dia 27 d'abril

M'aixec de bona hora, me pos en feina i a les cinc i tres quarts cap a dir missa a sa

cripta de sa Basílica.

Present es papers, les m'admeten i dic missa a l'altar de St. Jusep, que cau just part-demunt la santa Cova de ses Aparicions. Una família espanyola que hi ha a la fonda, m'havia comanat si diria missa a sa seu intenció, i que, si pogués esser, la diugués a s'altar que hi ha a la Cova. A mi ja m'assemblava que no seria fàcil dir-la-hi. I efectivament, hi resultat que només n'hi poren dir es Bisbes i Directors de Pelegrinació. Se comprendrà.

Com jo hi som anat, tant dins la Basílica com dins sa cripta, amb tot i esser tant dematí, ja hi havia moltíssima gent. — He acabat de donar gracies de sa missa a la santa Cova, an es peus de la veneranda figura de la Mare de Deu. Llavó no hi havia gaire gent, però tots es qui hi havia e-hi estaven amb una devoció fora mida: anaven i venien, i casi tots presentaven ciris per encendre devant la Mare de Deu. N'hi havia d'encesos més de cent, i s'hom que hi ha que se'n cuida, m'ha dit que succeeix lo meteix de cap a cap d'any. Es una cosa veraderament meravellosa.

Com me'n som anat ja hi havia molta més gent que tot d'una que hi era, en venien estols de quatre o cinc continuament.

A les hores me'n vaig a la fonda a posar míques, i llavó surt a donar una volta per la ciutat, com si no hi fos estat mai, per veure tot lo notable que hi ha.

Lourdes conta avui

8.364 habitants, i creix continuament. Abans de sortir-hi la Mare de Deu a Na Bernadeta era un pobletxo de mala mort perdut dins aqueixes muntanyes, tan aprop des Pirineus de s'alt-Aragó, a s'endret de Pantàs. Anant de Tolosa a Lourdes les colombrén continuament an es Pirineus catalans i aragonesos, clapatjats de congestes de neu perpetua. Lourdes està situat admirablement. Si va tenir bon uila Mare de Deu sortint an es coval de Massabielle a Na Bernadeta, fou perque es santuari que li farien tenguès una garlanda tan esplendida com es panorama d'aqueixes valls i turons i es pelegrins e-hi xalassen de veure tantes de belleses aplaudides, rendint homenatge d'amor i adoració a ella, la Reina de céls i terra, *tota garrida, tota perfecta, sense màcula*.

Efectivament, Lourdes ocupa una situació ideal: dins una vall delitosíssima, a sa vorera d'un riu que devalla des Pirineus fent torceres i torceres, asseguda a sa falda de un turó coronat d'un castell, voltada de turons i muntanyes verdes, deixant veure p'esseus freus i osques de ses seues crestes, cucuies blavenques coronaades de neu a s'entrelluu....

Vaja s'hi està ben triat es punt per haver-hi un santuari de la Mare de Deu! El va triar Ella mateixa, i ja està dit tot.

Just fent una

passada per dins Lourdes se veu que es una ciutat nova; casi tots els edificis son nous. Abans de ses Aparicions se veu que només e-hi havia quatre cases amb una mica d'església per parroquia, dedicada a St. Pere. Surt la Mare de Deu a Na Bernadeta l'any 1858, comencen a acudir pelegrins a la Santa Cova de Massabielle, se multipliquen ses curacions milagroses, s'obrin fordes i més fordes per hostetjar es pelegrins i botigues i més botigu s per vendre rosaris, medalles i figuretes de la Mare de Deu, s'alça sa Basílica i després la església del Rosari i convents i hospitals p'és malaits que hi duen, i no hi volgueu sobre lo que creix aquella mica de vila, perduda primer dins aqueixes valls, a's mig d'aqueixes muntanyes. Avui es una ciutat d'esglésies, fordes i botigues. Avui, además de sa Congregació de Religiosos que cuiden es Santuari amb totes ses seues dependències, e-hi ha Carmelites, Monges de Sta. Clara, hospicis, hospitals, casa d'orfes i l'església del Sagrat Cor de Jesús, que es avui la Parroquia. La comença el Reverent Peyramale, es Rector que hi havia a Lourdes com la Mare de Deu sortia a Na Bernadeta, que era un sant homo i que està enterrat dins sa cripta d'aqueixa església, d'estil romànic agraciósissima.

De manera que aqueixa ciutat e-hi deu tot a la Mare de Deu, es una prodigi de sa devoció a la Mare de Deu, una prova de que aqueixa devoció divina es una font de bellesa, de prosperitat i de benestar....

Devallant de s'estació des carril ja veis guitar es campanar de sa Basílica dins es llebeig; prenhi a mà esquerra per un carrer ample que devalla amb molt de rost, i al punt sou an es riu. Allà ja veis a s'enfront casi tot es Santuari, això es, sa gran plaça que hi ha devant i ses tres esglésies una demunt s'altra. ¡Quin cop de vista més majestuós i més garrit! ¡Quina gaubansa que se sent un dins tots es plecs i replecs de l'ànima!

Acostem-mos-hi més, entrem-hi

dins aqueixa plaça que deu tirar més de mig km d'ometre de llarg fins au es començament des dos caminals circulars en cap-muntada que s'estenen en forma de braços devant l'església del Rosari. Passem es gran portell de sa plaça que's tanca amb sis grans barreres. Dalt sa rebranca de mà esquerra hi ha un angel que mostra un llibre que du escrit: —*Ave, Maria!* Es sa escomesa que pertoca fer a la Reina de céls i terra en entrar dins es badiu des seu Santuari. Dalt sa rebranca de man dreta hi ha un altre angel amb s'esclavina de pelegrí; representa l'àngel de la Guarda des pelegrins.

Ara ja mos porem fer càrrec de lo gran que es aqueixa plaça, casi quadrada, amb fileres d'abres de dalt a baix, deixant a's mig un gran badiu llarguer, llibert, per ont se veu an es cap d'allà tot es Santuari, això es, ses tres esglésies una demunt s'altra.

Aquesta pelleringada de plaça fa tot d'una un rollo d'erbei amb brendolat per tot lo redó i un pilar a's mig i dalt aqueix pilar St. Miquel Arcàngel aspidant el dimoni amb una llança. ¡Bona idea! Es lo que haurien de fer tots es cristians: aspidar el dimoni amb sa llança de sa fe i de ses bones obres.

Més enllà fa un altre rollo d'erbei molt més gran amb un brendolat voltant voltant, i a's mig s'alça un pedestal quadrat amb una gran creu i un St. Crist de tamany natural i una figura des meteix tamany a cada corona, això es, la Mare de Deu, St. Juan Evangelista i dues altres figures que estan a l'aguait.

Seguiguem endavant, i ve llavó un

gran ovalat d'erbei, clos també amb un brendolat, amb un pedestal a cada cap: dalt un e-hi ha el Cor de Jesús que apareix a Sta. Margalida Alacoque, i a s'altre cap la Mare de Deu de Lourdes, coronada amb uns brançatges de metall, tot brufat de peres elèctriques com e-hi està també sa corona, per encendre-hi ses nits de festa.

Ja mos trobam dins sa plaça propriament dita de l'església del Rosari. De demunt aquesta església i de devant sa cripta i sa Basílica devallen

dues escalonades

que desembocuen just devant es portal d'aqueixa església, p'és qui volen fer via i tenen bones cames, i llavó devallen dos caminals ben amples i dolços, amb grans brendolats de pedra a cada banda, primer en forma de mitja-lluna, i llavó s'obrin es dos braços fent un angul per defora, i segueix cada caminal en forma de fau per avall per avall fins a morir en terra. An es brendolat d'aqueix caminals e-hi ha unes figures de marbre blanc que representen ses de man dreta començant per amunt: St. Juan Evangelista, St. Lluc, Santa Ana i St. Martí, i ses do mà esquerra St. Juan Batista, St. Bernat, St. Llorenç i St. Remigi.

Ja mos trobam devant l'església del Rosari. Demunt un pedestal s'alça sa figura de St. Pere i demunt un altra sa de St. Pau.

Sa fatxada ja acusa

sa distribució de dedins fa cinc compartiments verticals: es des mig amplissim amb tres portals: es des mig ben ample ben ample, es des costats ben estrets ben estrets. Ets altres compartiments son estretons amb finestralet de mig-pant amb esplendida arquivolta a defora. Es portal central té una columna a's mig que acaba amb un àngel que mostra unes lletres que ginen es feels a resar el Rosari. Part demunt sa llinda e-hi ha un alt relleu que representa la Mare de Deu amb el Minyonet Jesús que dona el Rosari a St. Domingo agenoiat an es seus peus. Totes aqueixes figures son més que de tamany natural. Ses portes d'aqueixa llinda ofereixen sa particularitat d'esser unes vidrieres de colors amb s'armadura de ferro ben reforçada i de maia ben estreta.

Entrem-hi dins

aqueixa església veneranda. Li dona un aspecte antic i misteriós es ser tan ample i tan baixa. Sa planta descriu una creu grega (de braços iguals) amb naus laterals molt estretes i amb cinc absidioles (capelles de mig-redó) a cada braç i an es cap de sa creu, això es, quinze absidioles, totes revestides de mosaic representant ses de mà esquerra es cinc «misteris de goig», ses de s'enfront es «cinc de dolor» i ses de man dreta es «cinc de glòria».

S'ast de sa creu grega no fa absidioles perque s'hi obrin es tres portals d'entrada i a cada banda fa una capella i una tribuna alta demunt tres arcades redones a cada capella.

Tots es baixos d'aqueixa església ja estan decorats; falta decorar ses voltes i sa cúpula, sensa tambor, aplanaada i amb dos ordes de claraboietes i una a's mig més grossa. Sa decoració des baixos de sa nau major i de devall aquelles tribunes com entrant, es genuïnament bizantina: tot està forrat de lloses o foles de marbre viradenc amb venes de diferents colors. Cada llosa d'aqueixa es una ofrena o presentació d'un devot de la Mare de Deu de Lourdes que li dona gracies p'és beneficis que n'ha rebut i hi ha es nom de tal persona amb lletres daurades. Aquestes lloses o foles no cregueu que sien grosses: tendrán un

poc més d'un pam d'ample per un pam i tres quartets de llargari.

Es quatre pilars de sa cúpula i es de ses tribunes quant entrant, tenen amunt un fris de marbre blanc i llavó es capitell també es d'aqueixos pedreny, com e-hi son igualment ses arcàdetes de ses tribunes de devora es portal major. L'altar major està an es cap de sa creu: es de marbres de diferents colors amb columnetes i brançatges de metall daurat. Demunt no més e-hi ha sa grasa p'és canelobres i a's mig un St. Crist i derrera sa figura de la Mare de Deu, preciosissim. L'altar s'alça demunt tres graons que pertoquen, i entorn d'ell e-hi ha es cadirat delchor i la Seu o cadira del Bisbe an es costat de s'evangeli, de marbres de diferents colors amb daurats i mosaic. De lo mateix son ses dues trones que hi ha, baxletes i quadrades a sa sortida del chor, i també es de marbres clapatjats de diferents colors es brandolat que tanca aquell sagrat badiu.

Pero lo més notable

d'aqueixa església son es mosaics de ses quinze absidioles amb sos quinze Misteris del Rosari i tot lo que els accompanya. Cada Miseri, de dibuix correctissim, d'un colorit avengut de tot, d'una celestia animació ses cares i posats de ses figures, va tancat dins unes cenefes de gregues, entranyellats, brançatges i floratges sa cosa més preciosa; i es mosaic no sols s'estenen a ses absidioles, sino per ses parets i voltes de sa nau lateral que hem dit que enrevolta sa nau major, que fa sa creu grega. Aqueixa nau va de primera perque es feels puguen veure d'aprop es quinze Misteris voltant, sensa trastornar es qui seuen an es banys de sa nau major ni desbaratar ses funcions que's facendins l'església.

Quant ses voltes de sa nau major, des creuer i sa cúpula estiguene decorades, que es segur que serán de mosaic, aqueixa església serà una de ses interessants i de veure de tot lo mon. Si ara ja hi es tant, ¿que ha de fer llavó?

E-hi ha que confessar que sa decoració de mosaic es sa reina de ses decoracions. Allà ont es ella, ses altres decoracions e-hi ploren.

Ens falta a veure sa cripta i sa basílica; pugem-hi per aquelles escales un poc agres que desembocuen a cada costat de sa fatxada de l'església del Rosari o bé anem a prendre qualsevol des dos caminals que tanquen sa plaça del Rosari i mos duen devant es portal de sa Cripta. Entrem-hi, que es ben de veure. Tot d'una mos trobam

amb un corredor

d'una quinzena de pams d'ample i una vintena d'alt. Totes ses parets de dalt a baix son forrates de foles de marbre viradenc amb venes d'altres colors, cada una amb unes lletres dorades que diuen qui oferi i per quin motiu aquella folla a la Mare de Deu. A la fi s'acaba el corredor, i vos trobarem una església ben ample, pero curta, amb tres fileres de columnes, de volta no gaire més alta que es corredor que hem passat, i a s'enfront cinc capelles absidials, totes endiumejades de mosaic amb un finestral i vidres de colors. Totes ses parets d'aqueixa església i llavó altres dos corredors que s'obrin a cada banda d'aquell per ont som entrats i que tinen fins a sa fatxada i que hi ha una filera de confessionaris dins cada una; idò ses parets de tot això estan també forrates d'aqueilles foles votives de marbre viradenc amb venes de diferents colors i amb unes lletres daurades des feels que feren aquella ofrena a la Mare de Deu p'és beneficis rebuts de sa seu mà divina. Ara figureu-vos quants de mils i mils n'hi haurà de foles d'aqueixa església.

Ara que ja hem vista sa cripta, pugem a sa basílica. Entrem dins s'atri o cancell que es devall es campanar, que està devant de tot, com sabeu per ses estampes que n'heu vistes. (¿Qui no n'ha vista qualcuna? Se necessita ser agafat amb caus per no haver-ne vista cap!)

Aquesta basílica

està admirablement situada

dalt un resngle que fa sa muntanya, uns cent pams dalt es llivell del riu. Es ogival de s'estil des segle XIII, de una nau de sis trasts amb capelles, que's comunicen un amb altra abajx per un portalet que hi ha a cada rafa i amunt per unes arcades bessones molt ben enteses, de manera que sembla una església de tres naus. Ses capelles tenen totes es seu finestral amb vidres de colors prou acceptables, i part-demunt ses capelles corre un erde d'arcadetes figurades o triforis, i més amunt s'obren es finestrals de sa nau d'unes vidrieres pintades de ses bones que he vistes, i ja n'he vistes moltetes, Deu no m'ho tenga en retret ni vana glòria. Ses parets, pilars i rebranques d'aqueixa basílica estan atepides de banderes, corets d'or i daurats, plaques amb inscripcions i altres presentaies. Fins i tot a sa volta e-hi ha banderes penjades.

Així es que aqueixa Basílica amb totes aqueixes coses presenta un cop de vista magnific, imponent, enlluernador: es un esclat, un torrental d'amor, entusiasme i agrairent an aqueixa sereníssima Reina i Emperatriu de céls i terra, Mare de Deu i Mare nostra, vida, dolçura i esperança nostra.

Sí, s'església del Rosari, sa cripta i sa Basílica son tres estrofes de s'himne que alçen an aqueixa celestial Senyora tots es pobles i nacions del mon.

De s'esplanada que hi ha a un costat de sa basílica parteix muntanya amunt un caminal fent esoses i esoses amb ses Estacions des Via-Crucis, fins que a un esparró que fa sa muntanya, e-hi ha es Calvari, desde ont se contempla a vista d'aucell tota sa comarrrada de Lourdes amb tots es seus contorns. Magnific panorama.

Pero anem a agenoiar-mos devant

la Santa Cova

allà ont sortí la Mare de Deu a Na Bernadeta, devant aquella figura blanquissima de la Mare de Deu tal com sortia an aquella minyoneta angelical.

La varen avenir ferm es qui dirigi-

ren ses obres d'aquells Santuari de no voler fer devant sa Cova sa capella o església que la Mare de Deu demanà a Na Bernadeta que li fessen. S'església amorrada an aquells penyals, hauria robat an aqueixa s'encañadora i imponent majestat qu'ara tenen dins sa seuva scuatge i roneda grandesa. S'església pertocava estar allà ont la feren: part demunt aquells penyals; es penyalar havia de romandre intacte, amb sos seus crivells, regruixos, grenys, bonys, endinzades, i covals, endomassats d'eures ença i enllà. Tot això s'havia de deixar en so seu estat natural i a s'aire lliure, fer una esplanada entre sa cova i es riu per sa gent, posar sa figura de la Mare de Deu allà ont sortia Ella, dins aquell coval sobirà que s'obri dins sa penya, i tot lo més erigir un altar a's mig de sa Cova, i unes barreres de ferro per tancar tan sagrat recinte. I així se va fer, gracies a Deu. Eren ànimes vertaderament artístiques es qui hu dirigiren. Es s'encaix principal des Santuari de Lourdes sa manera com està es seu punt culminant, allà ont feia la Mare de Deu se seues Aparicions a Na Bernadeta, que es sa causa de totes ses causes d'aqueixa Santuari i de tota s'anomenada de Lourdes i de totes ses pelegrinacions que hi venen, uns sicens mil pelegrins cada any, segons hem dit.

Aqueixa cova era seca abans d'aquelles Aparicions; la Mare de Deu feu gratar Na Bernadeta en-terra i hi brollà tot d'una font, que hi brolla encara seusa faltar, i això es-aigo de Lourdes que diuen, que banyant-s'hi o bevent-ne tantissims de malalts, e-hi han trobada sa salut. Son seus si, com sabeu, es miracles que ba fets Deu nostre Senyor per intercessió de sa seuva Santissima Mare i per via d'aqueixa aigo meravellosa.

Amb això s'es fet mig dia, m'espitx a la fonda, din amb quatre gràpades, me duen

a s'estació

amb automòvil, m'afic a un tren que passava, i cap a Tolosa manca gent! I de Tolosa cap a Montauban! i de Montauban cap a Moissac! per veure-hi sa famosa portada romànica de s'antiga abadia d'aqueix nom. Arribam a Moissac devers les set des vespre. I sabeu que he fet jo? Sopar i anar-me'n a posar els ossos de pla, que bé hu necessitava.

ANTONI M.ª ALCOVER pre.

DE TOTES ERBES

Amics de barret i amics vers.¹

Això era un homo que si volia un quern d'unes, en tenia quatre, manejava es diners a palades, i només tenia un fi, que només Andreu.

Com aqueix fi mai anava butxaques buides, no hu vulgueu sobre si molts li feien de l'amic.

Son pare sempre li deia:

—¡Alerta, Andreu, an es amics de barret! ¡Alerta an es qui'tvel'en més sa bossa que s'amistat cora!

—No hu cregueu, mon pare, deia N'Andreu, que no hu sien amics meus de cor tots aqueixes que fan tan de cas de mi! Vos sou un poc massa mal pensat de vegades!

—Andreu, deia son pare, n'he vistes massa per fiar-me de sa gent. Com tu serás de sa meua edat, serás com jo.

—¡Ca, mon pare! no hu cregueu! deia N'Andreu. No'n mancaria altra que tants d'amics com tenc, fossen tots amics de barret! Jo les tenc per amics de bon de veres!

—No res, arribà a dir son pare un dia. Les hem de fer ses proves an aqueixes amics teus per un gust, per un desengànc teu.

¹ La'm contaren mu mare, al cel sia ella: l'amó Antoni Mascaró, al cel sia ell, i Na Ra-fela Cabra de S'on Servera.

Obrin i va esser son pare d'aquell amic.

—¿Que no hi es es vostro fiu diu N'Andreu.

—Si-fa diu aquell homo.

—¿Que no'l porieu fer sortir? que li hauria de dir una paraula! diu N'Andreu.

—Així meteix! diu aquell.

Se'n entra per endins, i al punt surt s'amic de N'Andreu. Aquest li diu:

—Que mos sent negú?

—No, diu aquell. ¿Que hi ha res de nou?

—Maldement no hi hagués tant, diu N'Andreu. Jo't tenc per un bon amic!

—Així meteix! diu aquell.

—I pots ben creure que hu som, diu aquell. Pero que es que't passa?

—Homo, diu N'Andreu has de creure i pensar que hem tenguda sa desgracia jo i mon pare de fer una mort...

—¿Que me dius? s'exclama aquell, abortant-se.

—Lò que sents! diu N'Andreu. No i due es mort dins aqueixa sac?

—¿Pero que serà això? s'exclama aquell fora de si, i que ja no sabia aont s'havia de posar.

—Sa questió, diu N'Andreu es que confi de tu per aidar-me a que no m'hi trobin amb aquesta mort.

—¿Jo? diu aquell amic! Pobre de mi! I que hi puc fer jo, fiet?

—¿Que hi pots fer? diu N'Andreu. Si tu'm deixaves enterrar aqueixa mort dins es vostro corral, i no hu digneses a negú, mai per mai porien afinar qui es qui ha fet aquesta mort.

—Però homol diu aquell. I si per una casualitat qualcú mos veia fersa trescalamena, i mos acuava a sa Justicia i venguessent i desenterrassen es mort? ¡Veieu an a qui donarien sa culpa més que a mi o a mon pare! I sobre tot, Andreu! jo sensa permis de mon pare no puc fer una tal cosa. I creus tu que mon pare hu vulga? Jo no tenc pit per demanar-li una tal cosa!

—¿De manera, diu N'Andreu, que no'm pots fer es favor?

—Favors d'aqueix, Andreu, diu aquell, jo no les te puc fer. Es massa gros lo que'm de demanes! ¡No voldria que l'osfenguessses, Andreu!

—N'hiaguem parlat prou! diu N'Andreu. ¡I fet a comptes que no t'he dir res! No res, bona nit que Deu mos do!

—Amen! diu aquell.

N'Andreu surt, aquell amic li dona ses portes p'ets uis, i N'Andreu ja li ha copat cap a ca-un altre amic, i l'homo ja començava a trompoletjar sobre s'amistat d'aquesta partida d'amics seus.

Si aqueix, pensava ell, que jo el considerava s'amic més gros meu, m'ha fet aquesta que farán els altres? No hu sé que mos farem si man pare tendrà raó.... I lo bo es que ni li ha ocorregut demanar-me si es mort era animal o persona! Com ha sentit de mort, ja ha donat per cert que era una personal! Sobre tot! sobre tot!

Amb això arriba a ca-s'altre amic que volia provar, i toc-toc! a ses portes.

—Qui es? criden de dedins.

—Un criat vostro! diu N'Andreu.

Obrin, i va esser sa mare de s'amic.

—Que hi seria es vostro fi? diu N'Andreu.

—Si-fa, diu sa mare.

—El voldrieu fer sortir? que li hauria de dir una paraula! diu N'Andreu.

—Ara le hi diré! diu sa mare.

Així va esser. Sa mare se'n va per allà dins, i al punt surt s'amic.

—Oh! que ets tu, Andreu? li diu com el veu.

—Si, homol diu N'Andreu.

—I que hi ha res de nou? diu aquell.

—Maldement no hi hagués tant! diu N'Andreu, baixant sa veu. ¿Que mos pot sentir negú?

—No hu creu diu s'amic; pero per lo que puga esser, parlem petit.

Sabs que es de gros lo que'm passa diu N'Andreu.

—Pero ¿per que no parles clar? diu aquell. ¡Amolla-li!

—Ido, diu N'Andreu, jo i mon pare hem tenguda sa desgracia de fer una mort....

—¿Que me dius? s'exclama aquell, escarrufant-se tot ell.

—Lo que sents, diu N'Andreu. No i due es mort dins aqueixa sac, perque he pensat que, per que mai sa Justicia puga aclarir que som estats noltros

que hem feta aqueixa mort, lo més avengut seria que enterràsem es cos dins es corrals d'una altra casa; i he pensat en tu, si el me deixaries enterrar dins es corrals vostros.

Com aquell amic sentí tals comendacions, li sortí molt mal-aixamús, i en rudes li va dir que no i que no, i que tengués la bondat d'anar-se'n més que depressa d'aquesta casa, perque tampoc no havia d'anar a comprometre ets amics de aquella manera.

N'Andreu se torna carregar es sac, i —¡Bona nit! —¡Bona nit! —ja li va haver copat cap a ca-un altre amic, i es seu cap ja cloquetjava fort ferm, i deia amb ell meteix:

—¡Sobre tot! ¡sobre tot! ¡Ell mon pare tendrà raó! ¡No hu creu que n'hi haja cap des meus amics que vajen de pop, que'm vulguen fer es favor! ¡Al manco me demanassen quina classe de mort es que hem fet! Pero cal ell en sentir de mort, perden l'aluiar, i no volen sobre qui l'ha encalçada; lo que volen es llevar-me de devant, que me'n vaja més lluny que ses cabrelles des sol.

Amb això arriba a ca-s'amic que feia tres, i toc oc! a ses portes.

Aquí va esser s'amic meteix qui obri N'Andreu li va dir lo que feia al cas, com an aquells altres dos amics, i se'n va dur s'aumut p'es cap, vui dir, quant aquest altre amic sentí de que N'Andreu i son pare havien fet una mort i de si els-e deixaria enterrar es cos dins es corrals, aquell amic envia N'Andreu allà ont no hi plou, dient-li que allò no eren coses de demanar a cap amic, i que se'n anàs més que depressa d'aquesta casa.

N'Andreu, poreu fer comptes, se'n anà ben escoat, ben armús i ben desenganat de tots aquells amics.

No n'anà a veure pus, perque va dir ell:

—Si aqueix, tres que eren es més acostats i de qui confiava més, me son sortits d'aqueixa manera que han de fer ets altres? Me treurán desfora amb caixes destremades! I fins seran capaces d'anar a donar part a sa Justicia de que jo i mon pare hem feta una mort.

Com arribà N'Andreu a ca-seua, que son pareel va veure tan mostí i alís, i amb se sac a s'esquena, li diu:

—Vol dir el tornes an es mort?

—¡l tant com el torn! diu N'Andreu.

—I que tammeteix, diu son pare, n'hi ha hagut cap que el t'haja deixat enterrar dins es seu corral?

—Cap, diu N'Andreu. Han dit que allò era comprometre-los i que no era cosa de demanar a cap amic.

—E-hu veus? diu son pare. —E-hu veus com tots aqueixes amics teus son amics de barret? No res, ara que hem fetes ses proves an aqueixes amics teus, ars les farem a un mig amic meu, que està a tal carrer i a tal casa. Ves-te'n-hi amb so sac, toques a ses portes, el demanar, li dius de part meua amb tot secret lo que has dit an aqueixes amics teus, i veurem quin sò fa.

N'Andreu e-hu fa així, se torna carregar es sac, i cap a ca-aquell homo, mig amig de son pare.

E-hi arriba, i toc-toc! a ses portes.

—Qui es? diuen de dedins.

—Un criat vostro! respò N'Andreu.

Obrin ses portes, i va esser aquell home meteix.

—Bon vespre! diu N'Andreu.

—Bo serà, si Deu ho vol! diu aquell homo. I que hi ha res de nou an aquesta hora? diu aquell homo, veient N'Andreu amb aquell sac a s'esquena.

—Si hi ha de nou? diu N'Andreu. —Massa que hi ha! Eus ho diré amb poques paraules: jo i mon pare hem tenguda sa desgracia de fer una mort; i per veure si no mos hi trobarán, mon pare m'envia amb so mort dins aqueix sac veiem si vos el me voldrieu deixar enterrar dins es vostro corral.

—Ets amics, Andreu, son per quant s'han mester, diu aquell homo. Basta que ton pare t'envii i nie demán això per jo accedir-vos-ho. I lo millor es sortir-ne ara meteix!... Espera tancarem en-for per que negú mos entrí i no mos trobassen amb sa fusta amb ses mans.

Aquell homo tanca ses portes en-for, i ja es partit cap an es corral amb

amb automòbil, m'afic a un tren que passava, i cap a Tolosa manca gent!

i de Montauban! per veure-hi sa famosa portada romànica de s'antiga abadia d'aqueix nom.

Arribam a Moissac devers les set des vespre. I sabeu que he fet jo? Sopar i anar-me'n a posar els ossos de pla,

una axada per començar sa gaveta per soterrar-hi aquell mort de dins es sac.

Com N'Andreu va veure allò, tot esglaiat de sa finor d'amistança d'aquell home envés de son pare i d'ell, s'esclama:

—L'amo, tirau s'axada. Gracies a Deu sa mort que jo i mon pare hem fet, no es de cap persona, si no d'un anyell nostre. Es que jo creia tenir molts d'amics, i mon pare me deia que només e-hu eren de nom, i m'ha dit: Matem uu anyell, el posarem dins un sac, es vespre te'n vas an aqueis amics teus a dir-los que has tenguda desgracia de fer una mort i i te voldrien deixar enterrar es mort dins es seu corral, vejam si'n trobaràs cap que't diga que sí. E-hu hem fet d'aquesta manera, i cap n'hi ha hagut des meus amics que m'haja volgut fer es favor. Llavo mon pare m'ha enviat a vos a veure si vos el me voldrieu fer. Ara he tocat amb ses mans que tots es meus amics so amics de barret, just de nom, i que vos sou un amic ver, de bon de veres de mon pare i meu.

Aquell homo va dir:

—Si jo no hagués fet lo que he fet, ton pare me poria escupir a sa cara. Ets amics han d'esser amics, no'n mancaria altre!

Teniu raó, diu N'Andreu. Així hauria d'esser el mon, pero no huez.

N'Andreu se despedí d'aquell homo, i se'n torna a ca-seua, i conta es pas a son pare, que li va dir:

—E-hu veus, Andreu, si aqueix mig amic meu val més que tots es que tu te creies tenir?

—Es ver, mon pare, diu N'Andreu. Sa raó vos vessa part demunt ses espalles.

(segueix)

JORDI DES RECÓ

Orléans, 1 de maig de 1913

J'ara escoltau

EN VERA-VEU

Es gran fracàs des Socialisme belga

Traduim d'una correspondència de Bèlgica:

«Estam en plena vaga general, i, en veritat, ningú hu diria l'aspecte de sa capital és es meteix de sempre: es tramvies circulen; es periòdics surten, no manca res.

«Sa vaga ha fracasat. Es vagistes son poes en comparació de sa massa total obrera del país i fins i tot en comparació des qui trebauen; i es primers de cada dia minven, per tornar a sa feina.

Ses causes de tal fracàs son varies: s'impopularitat d'una vaga política, que no ha encarnat en sa classe obrera, de la qual sols una decima part està afiliada an es Socialisme; sa garantia de s'orde per part des Gouvern, sa seguradat de sa llibertat des trebail, encara que no s'han pogudes evitar coaccions i atentats s'acció enèrgica, con tant, perdurable des Sindicalisme cristià, sobre tot, des seus propagandistes que aqueis dies se'n han desfet de lo millor, improvisant molts de mitins, en mitj de ses places contra sa vaga, essent aplaudits per la gent. S'han donats casos en que anets oradors los han duits en triomf demunt ses espalles, sensa que en lloc a tals oradors los tornassen ses pilotes an es joc, es dir, sensa que los contestassen, a pesar d'haver-se donats molts d'aqueis mitins a ses portes de ses fàbriques i acons-vaia es poguessen reunir treballadors a escoltar ets arguments des propagandistes catòlics.

«Sa gran cooperativa catòlica «Notre Pain» ha donat es pa gratis a tots ets socis que estaven en vaga forçosa. De franc e-hu sentiu? En camvi es «Voornit», sa gran cooperativa socialista de Gant na ha fet en favor des socialistes més que donar-los es pa amb una rebaixa de tres céntims de

franc! Sabeu que la sab de llarga N'Ansele, es caporal socialista!

Idins es camp socialista, sabeu qui mare magnum que hi ha! Cadascú fa lo que voi i apenes se coneix s'autoritat des directors. En Vandervelde i N'Huyssmans tiren per una banda i En Jacquemont i En Chapelier, més revolucionaris, tiren per un altra, i janaullos a aclarir! lo bo, lo espatarrant, lo interessantissim es que no son estatessocialistes qui han promoguda sa vaga: es socialistes han fet lo que los han fet fer; no son estats ells, son estats es revolucionaris, es sindicalistes (germans des *El Rayo*), qui han obligat es socialistes que los aidassen. I per què los han obligat i ells e-hi han consentit? Ni més ni pas que perqus es sindicalistes los amenaçaren diguent que si no anaven a sa vaga, ells los desacreditarien, los destaparien faltes, los publicarien injusticies, atrocidades per ells comeses pero que les amaguen per por de ses protestes.

Pero voltors pensareu i direu: ¿Com s'explica que es sindicalistes, inimicis a matar de sa política, hajen declarada una vaga general amb un fi polític? Idò jo no vos puc contestar més que diguent que es una de tantes contradiccions, nn de tants contra-sentits, un de tants d'engangs que saben fer tals revolucionaris. En pic que's tracta de favorit ets interessos particulars, es revolucionaris son com ets altres!

«I vos pensau que tots es socialistes han feta vaga? Idò no; vos puc citar es Sindicats socialistes de imprescindibles, de vidriers, de diamantistes, etc. que no han volgut imitar es seus correlligionaris, per «fraternitat», per «companyerisme», qu'ells tant prediquen; i des diputats socialistes vos ne poria citar més d'un i més de dos i més de tres, que han fet trabair en seus obrers com si tal cosa.

Més encara: s'ha constituïda una societat anònima bancaria, que pren-drà part en totes ses operacions financeres, en totes ses societats industrials i comercials de Bèlgica i de s'extranger, que farà depòsit de tots es capitals que hi duguen, que deixarà doblers, etc., tot això comptant amb un capital de 1 milió de francs, representant per 2 mil accions de 500 fr. cadascuna. Ara be, sabeu es leaders, es caporals socialistes de Bèlgica quina part e-hi han presa amb aquesta societat, quinta-essència des capitalisme, encarnació genuina des capitalisme, que tant avorrecien es socialistes, s'entensa massa des socialistes, no es cap-devanters? Idò de 2 mil accions de aquesta societat, es «Voornit», sa gran cooperativa socialista ha suscrits 1.791 accions de 500 francs, enes Consell d'administració del qual hi figura N'Ansele, es gran torra-pipes socialista.»

«Que es! que bufes, gat! Trobes que hu fan be es socialistes?»

Ses obres de misericòrdia

Pareix que En Macià Prats, es gran sabi de *El Rayo*, se queixa de que no firmem es nostros escrits amb nom i llinatge. —Es igual! Que té més? Lo que hauria de fer el i ets altres anarquistes i socialistes es refutar-mos, desmentir-mos cada dissapte es ca-rreccs que los feim; lo qual no han fet mai encara.

Aquell intel·lectual (!) des paperot anarquista parlava dissapte passat contra ses obres de misericòrdia, diguent que es catòlics no'n practicam cap ni una, i que es ben lletra morta per noitros.

—Ai si! De manera que En Prats es tan cego que no veu aquesta abundància de miser cordia, pes pobres d'avui, no veu s'exuberant florida d'obres de caritat i beneficència de tota casta? Negarà En Prats que avui no hi ha miseria humana que no tengui sa corresponent obra de caritat? I es capaç ell amb dret seny de negar que es bon cristians, tots es bons cris-

tians plens des sentiment, de s'esperit de fraternitat, vejin en totes ses persones necessitades sa figura de Jesucrist, exemplar nostro, i que donin, per amor seu, bens i sacrificis, vida i consol; que prenguin part, així com

ponen en ses penes des qui pateixen com en ses alegries des qui gosen; que trebain per aixecar lo caigut, per confortar lo débil, per curar lo llagat? ¿Es capaç ell de negar s'acció universal de la caritat cristiana, que no exceptua del seu consol ni sa veïnsa desvalguda, ni sa infància orfa i abandonada ni sa honrada vergonyant, es malalt desamparat a casa o a l'hospital? O no sab En Prats sa meravellosa història de la Caritat fraterna durant es 20s sigles què té la Església de vid? Si no la sab, li hi poriem ensenyar; li poriem dir que quant robaren ets Estats Pontificis an el Papa, es catòlics d'Italia sostenien 22.193 hospitals i cases de beneficència i auxiliaven més de sis millions de persones li poriem dir quo dins aquecs derrers anys, a Marsella, a París, a Madrid i altres ciutats del mon s'han ubertes cases apostoliques per reunir es vagabunds, es qui no tenen casa ni fogar, per tenir-los fins i tant trobin feina; li poriem dir que hi ha an el mon Fies de la Caritat, Monges Carmelites, Sirventes de Jesús, Monges Franciscanes, Germans de St. Juan de Deu, Frares de la Mercé per la redempció de catius i tantes altres Congregacions hospitalaries, que estan consagrades an es servei de malalts, contagiosos i no contagiosos, i que estan exteses per tot lo mon, sostenudes sempre, instal·lades sempre, gracies a ses llomsnes, ocultes o publicades, per sota mà o directes, des catòlics de tot lo mon, tan rics, com pobres; potrem dir-li que a totes ses nacions i a ses principals ciutats e-hi ha Germanotes des pobres, aqueixes heroïnes de la Caritat, que la practiquen amb una forma i fins a un punt que no gosarien fer-ho es més pintats des socialistes ni d'ets anarquistes; li poriem dir, referint-mos a Malorca, que dins es desembre de 1910 ses Monges de St. Vicenç prestaren 10.563 serveis a malalts, d'ells 2.342 a malalts contagiosos, fets de nit i de dia; potrem dir-li que ses Monges mallorquines Fies de la Misericòrdia, dins es meteix mes, prestaren 21.181 serveis a malalts; que ses Carmelites de Clut i en practicaren 802; potrem dir-li que totes aquestes religioses les sostenen ses llomsnes des caïoles mallorquins tan rics com pobres pobres, perque, devant s'abnegació d'aquestes dones, inspirada per sa Relligió Catòlica, no hi ha mà flua ni callosa que se tanqui i negui una llomsna per amor de Déu. I si feim notar que es més beneficiats per aquecs serveis, fets tots i cada un d'ell gratis i per amor de Déu, son es pobres, es sa gent necessitada, és es vertader poble qui treballa per viure, que tant estimam i per be del qual consagram ses nostres poquissimes forces, —no comprenem com s'escrigueret de *El Rayo* sia tan cap-clos que negui sa mateixa evidència; allà o si ta res ganes té de queixar-se, mes tots potrem dir que lo que sobra es caritat, son obres de misericòrdia, i lo que minca es més justicia.

Perque es l'in-dubitable que potrem omplir no una AURORA, sino mil i una, fent estadística de ses obres de misericòrdia caporals, practicades avui mateix, enguany mateix pes catòlies. Per això mos excusam d'aquesta feina; i suposem que bellament la mos poren dispensar ets anarquistes de *El Rayo*.

Una altre paperot

Mos n'es sortit un altre de paperot socialista: «Verdad» de Lluchmajor. Deu esser es successor de «La Escoba», d'aquella «Granera soiada», de tan tris-

ta i tan afrontosa història. Lo que es que se presenta més decent i més llevat, tan llevat i tan decent com es seu germà S"Obrer Balear" que dissipat passat no va veure sa llum del dia.

Pero no ha pogut estar que no se declaràs contra sa Relligió, que no'n diués pestes d'ella. Com es benestar material dependeix des treballadors si son religiosos o anti-religiosos! Com sa Relligió es lo que fa es pobres! Com sa Relligió es una nosa per millorar s'obrer! De bandues! Deixaix estar sa Relligió que sempre i en tot temps ha parlat i ha treballat en favor des pobres! No vos poseu en lo que no vos importa, si es que unicament cercau es millorament material de s'obrer! Per ventura no va esser es Congrés socialista de Halle, l'any 1890, que va dir que amb sa relligió de cada qual no s'hi havia de mesclar ningú? No va esser es Congrés socialista de Erfurt, any 1891, que es quant se va proclamar es programa des partit socialista com a tal, que va dir que sa Relligió era un assumptu privat, un negoci de cada qual? No repeteixen això ets oracles des Socialisme? Idò per què «Verdad» ha de mal-parlar de sa Relligió, essent així que lo que li pertoca es callar sobre aquest punt i fer es seu cap envant en lo referent a sa reforma de ses condicions de treball des seus adictes? Per què ha d'enganar la gent amb mentides i diòs?

Altres desbarats posa es paperot socialista de Lluchmajor; pero ja los animes fent veure d'aquí en envant. Mentre tant, estiguem alerta es Lluchmajors de seny i no si n'és seus fills a s'escola socialista, que los durá a perdre en aquest mon i a l'altra.

Secció local

S'Enginyer de sa Granja-Escola pràctica d'Agricultura mos fa a sobre que ha instal·lat es Laboratori de análisis. A veure, idò, si es nostros corredors utilisen aquest servici i analisen ses terres i ets adobs químics i ets olis i sa llet i es gra i s'aigo, etc.

Pareix que per dia 25 d'aqueix més, diumenge, estan anunciades unes grans Corregudes de bicicletes an es Velòdrom de Manacor. S'hi disputarà es Campeonat d'Espanya en velocitat.

Pero demà se farà una altra i més important correguda que donarà sa volta a Mallorca, passant per St. Llorenç, Artà, Sta. Margalida, Muro, Sa Pobla, Alcudia, Pollensa, Inca, Binissalem, Consell, Sta. Maria, Pont d'Inca i Palma fins an es Velòdrom de Tirador. L'on demà demati seguiràn es corredors per Lluchmajor, Campos, Santañí, Ca's Concos, Felanitx, Porreres, Montuiri, St. Juan, Sineu, Petra i Manacor.

Serà interessant de bon-de-veres aquesta correguda; pero es premis los trobam reduïtets.

S'Enginyer ha revisades ses obres de sa Carretera des Port i n'ha romàs satisfet d'elles. Sa costa des Molí d'En Sopa s'ha acabada d'abaixar, lo qual es una gran millora que desitjam veure acabada de tot.